

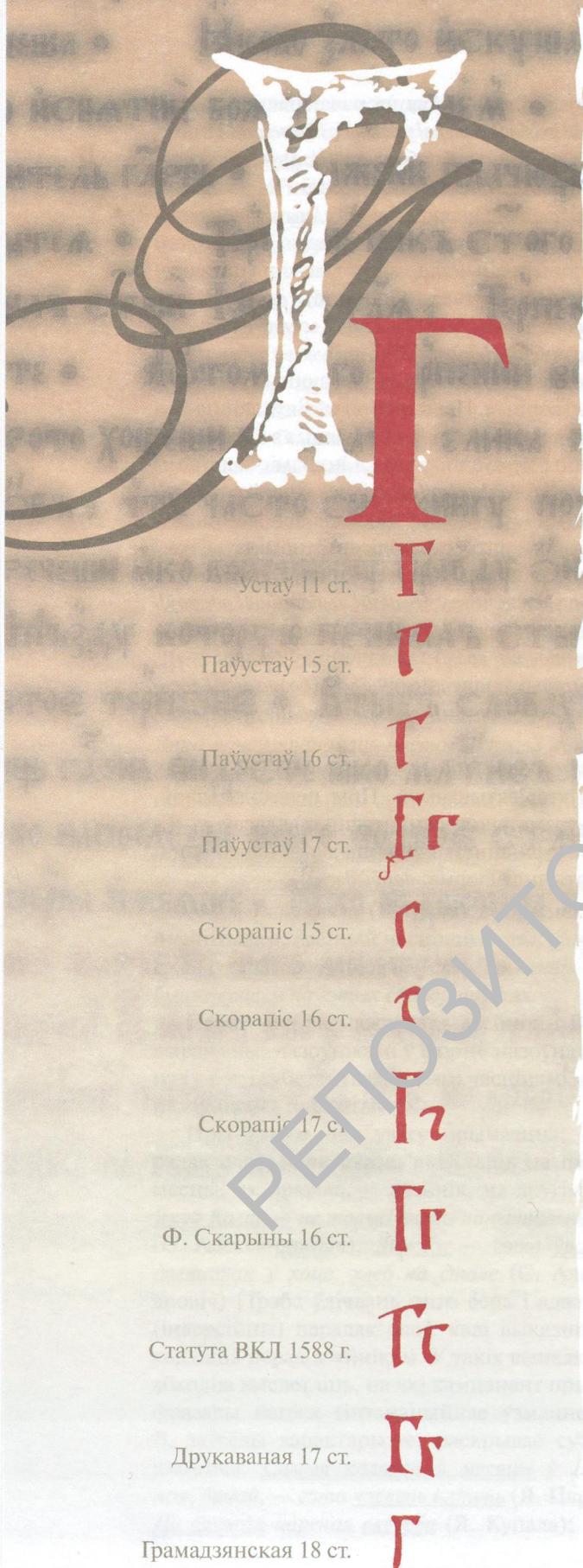


БЕЛАРУСКАЯ
МОВА

7

ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ
ДЛЯ ШКОЛЬНИКАЎ
І СТУДЕНТАЎ

РЕПОЗИТОРИЙ БІБЛІОТЕКІ



Г

Г, чацвёртая літара беларускага алфавіта, якая абазначае 2 гуکі — [г] (выbuchны) і [γ] (фрыкатыўны): *гузік* [гúз’ік] і *госць* [γóс’ц’]. У кірыліцы абазначалася графемай Г «глаголь» («глаголі») і мела лічбавае значэнне 3, у глаголіцы абазначалася як ꙗ і мела лічбавае значэнне 4. Кірыліцкая літара паходзіць ад грэч. (грэка-візантыйскай) літары Г «гама». У кірыліцкіх рукапісных помніках 14—17 стст. выкарыстоўвалася ў некалькіх варыянтах (у залежнасці ад тыпу пісьма — устаў, паўустаў, скорапіс), у 16 ст. набыла друкаваную форму. Задуленне і ўжыванне малой і вялікай літары у друкаваных кнігах звязана з выдавецкай дэйнасцю Ф. Скарыны. У сучаснай графіцы бывае вялікая і малая, мае друкаваную і рукапісную формы. У беларускай мове абазначае шумныя звонкія фрыкатыўныя заднезычныя гуکі [γ], [γ'] (гара — [γарá], галава — [γала], герб — [γ’эрп]), а перад глухімі зычнымі і на канцы слова вымаўляеца як парны да [γ] па звонкасці і глухасці гук [х] (лёгкі — [л’óхк’і], мурог — [мурóх]). У некаторых запазычаных слоўвах вымаўляюцца [г], [γ'] (ганак — [гáнак], швагер [швág’эр]). Пры класіфікацыі мае значэнне «чацвёрты» (ложса «Г»), можа выкарыстоўвацца пры лічбавай нумарацыі для размежавання прадметаў пад адным нумарам (дом № 4 г.).

B.B. Урбан.